

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบที่เหมาะสม สำหรับพัฒนาการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาครู โดยมีขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้

1. ประชากร (Population)

ประชากรที่ใช้ในการพัฒนารูปแบบพัฒนาการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ครั้งนี้ได้แก่ นักศึกษา ภาคปกติ ระดับปริญญาตรี (หลักสูตร 4 ปี) สาขาวิชาการศึกษา ที่ลงทะเบียนเรียนในปีการศึกษา 2536 ในวิทยาลัยครูกลุ่มภาคเหนือ ได้แก่วิทยาลัยครูเชียงราย วิทยาลัยครูเชียงใหม่ วิทยาลัยครูลำปาง วิทยาลัยครูอุตรดิตถ์ วิทยาลัยครูเพชรบูรณ์ วิทยาลัยครูนิบลย์สงคราม วิทยาลัยครูกำแพงเพชร และวิทยาลัยครูนครสวรรค์ รวม 9,605 คน ดังรายละเอียดแสดงในตารางที่ 5

ตารางที่ 5 แสดงจำนวนประชากรนักศึกษาในแต่ละชั้นปีในวิทยาลัยครูกลุ่มภาคเหนือ

รายชื่อวิทยาลัยครู	ชั้นปีที่ 1	ชั้นปีที่ 2	ชั้นปีที่ 3	ชั้นปีที่ 4	รวม
วิทยาลัยครู เชียงราย	367	271	214	200	1,052
วิทยาลัยครู เชียงใหม่	540	338	412	293	1,583
วิทยาลัยครูลำปาง	301	303	180	173	957
วิทยาลัยครูอุตรดิตถ์	326	298	347	236	1,207
วิทยาลัยครู เพชรบูรณ์	220	439	321	213	1,193
วิทยาลัยครูนิบลย์สงคราม	266	248	173	346	1,033
วิทยาลัยครูกำแพงเพชร	255	625	271	227	1,378
วิทยาลัยครูนครสวรรค์	215	442	332	213	1,202
รวม	2,490	2,964	2,250	1,901	9,605

2. กลุ่มตัวอย่าง (Subject)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่

1. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการพัฒนาแบบสอบถามการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ได้แก่ นักศึกษา ภาคปกติ ระดับปริญญาตรี (หลักสูตร 4 ปี) สาขาวิชาการศึกษา ที่ลงทะเบียนเรียนในภาคเรียน ที่ 1 ปีการศึกษา 2536 ในวิทยาลัยครูกลุ่มภาคเหนือ จำนวน 4,000 คน โดยสุ่มกลุ่มตัวอย่าง ตามจุดมุ่งหมายของการทดสอบ แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มที่ 1 เพื่อการทดลองแบบสลับทั้ง 2 ฉบับ ทำการทดลองสอบ 3 ครั้ง ดังนี้

1. ในการทดลองครั้งที่ 1 ผู้วิจัยใช้กลุ่มตัวอย่างประมาณ 20 คน จาก วิทยาลัยครู เชียงราย โดยการสุ่มอย่างง่ายจากจำนวนนักศึกษาในแต่ละชั้นปี ๗ ละ 5 คน

2. ในการทดลองครั้งที่ 2 และครั้งที่ 3 ดำเนินการสุ่มตัวอย่าง ดังนี้

2.1 พิจารณาให้ทุกวิทยาลัยครู ในวิทยาลัยครูกลุ่มภาคเหนือเป็นหน่วยของการสุ่ม ในการทดลองครั้งที่ 2 จะไม่รวมวิทยาลัยครูที่ใช้ในการทดลองครั้งที่ 1 สุ่มมา 3 วิทยาลัย และในการทดลองครั้งที่ 3 จะไม่รวมวิทยาลัยครูที่ใช้ในการทดลองครั้งที่ 1 และ 2

2.2 ดำเนินการสุ่มแบบ Stratified Random Sampling โดยการแบ่งนักศึกษาตามชั้นปีแล้วทำการสุ่มอย่างง่าย (Random Sampling) เพื่อให้ได้จำนวนนักศึกษาที่พอเหมาะต่อการทดลองแบบสลับ ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างดังแสดงในตารางที่ 6

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 6 แสดงจำนวนนักศึกษาที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างในการทดลองสอบ

ครั้งที่	รายชื่อวิทยาลัยครู	ชั้นปีที่ 1	ชั้นปีที่ 2	ชั้นปีที่ 3	ชั้นปีที่ 4	รวม
2	วิทยาลัยครูเชียงใหม่	33	34	33	33	133
	วิทยาลัยครูลำปาง	34	34	34	33	135
	วิทยาลัยครูอุตรดิตถ์	33	33	33	33	132
	รวม	100	101	100	99	400
3	วิทยาลัยครูเพชรบูรณ์	31	32	31	31	125
	วิทยาลัยครูพิบูลย์สงคราม	31	32	31	31	125
	วิทยาลัยครูกำแพงเพชร	31	32	31	31	125
	วิทยาลัยครูนครสวรรค์	31	32	31	31	125
	รวม	124	128	124	124	500

กลุ่มที่ 2 เพื่อวิเคราะห์แบบสอบฉบับที่ใช้จริง

กลุ่มตัวอย่างกลุ่มนี้ เป็นกลุ่มที่ใช้ทดสอบแบบสอบที่ได้ทำการคัดเลือกข้อสอบจนเป็นแบบสอบฉบับที่ใช้จริง โดยดำเนินการสุ่มตัวอย่าง ดังนี้

1. พิจารณาให้วิทยาลัยครูทุกแห่ง ในวิทยาลัยครูกลุ่มภาคเหนือเป็นหน่วยของการสุ่ม

2. ดำเนินการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบ Stratified Random Sampling โดยการแบ่งนักศึกษาตามชั้นปีแล้วทำการสุ่มอย่างง่าย (Random Sampling) เพื่อให้ได้จำนวนนักศึกษากลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลองแบบสอบฉบับพัฒนาแล้วจำนวนประมาณ 800 คน ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างดังแสดงในตารางที่ 7

ตารางที่ 7 แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลองแบบสอฉบับใช้จริง

รายชื่อวิทยาลัยครู	ชั้นปีที่ 1	ชั้นปีที่ 2	ชั้นปีที่ 3	ชั้นปีที่ 4	รวม
วิทยาลัยครู เชียงราย	33	25	23	21	102
วิทยาลัยครู เชียงใหม่	31	20	23	27	101
วิทยาลัยครู ลำปาง	27	22	18	22	89
วิทยาลัยครู ตรีศต	24	22	27	16	89
วิทยาลัยครู เพชรบูรณ์	29	25	24	21	99
วิทยาลัยครู ฝายหลวง	32	31	28	27	118
วิทยาลัยครู กำแพงเพชร	26	20	23	22	91
วิทยาลัยครู นครสวรรค์	30	28	26	27	111
รวม	232	193	192	183	800

กลุ่มที่ 3 เพื่อหาเกณฑ์ปกติของแบบสอ

กลุ่มตัวอย่างกลุ่มนี้เป็นกลุ่มที่ใช้เพื่อหาเกณฑ์ปกติ จำนวน 2,210 คน ซึ่งได้จากการสุ่มอย่างง่ายให้ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างในแต่ละแห่งชั้นปีละ 2 ห้องเรียนได้จำนวนนักศึกษา กลุ่มตัวอย่างในแต่ละชั้นปีของวิทยาลัยครูกลุ่มภาคเหนือในแต่ละแห่ง ดังแสดงในตารางที่ 8

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 8 แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดสอบเพื่อหาเกณฑ์ปกติ

รายชื่อวิทยาลัยครู	ชั้นปีที่ 1	ชั้นปีที่ 2	ชั้นปีที่ 3	ชั้นปีที่ 4	รวม
วิทยาลัยครู เชียงราย	116	77	65	62	320
วิทยาลัยครู เชียงใหม่	102	80	86	61	329
วิทยาลัยครู ลำปาง	63	63	37	46	209
วิทยาลัยครู อุดรดิตถ์	68	62	72	49	251
วิทยาลัยครู เพชรบูรณ์	46	81	67	44	248
วิทยาลัยครู อนุบาลสงคราม	65	62	56	72	255
วิทยาลัยครู กำแพงเพชร	53	90	57	57	257
วิทยาลัยครู นครสวรรค์	85	82	89	55	341
รวม	608	617	538	446	2,210

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการพัฒนารูปแบบพัฒนาการคิดอย่างมีวิจารณญาณครั้งนี้ ได้แก่ นักศึกษาภาคปกติ ระดับปริญญาตรี (หลักสูตร 4 ปี) สาขาวิชาการศึกษา ที่ลงทะเบียนเรียนในภาคเรียนที่ ปีการศึกษา 2536 ในวิทยาลัยครู เชียงราย โดยผู้วิจัยสุ่มกลุ่มตัวอย่างตามจุดมุ่งหมายของการวิจัย แบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มหนึ่งเป็นกลุ่มทดลองที่ได้รับการพัฒนาการคิดอย่างมีวิจารณญาณโดยใช้รูปแบบพัฒนาการคิดอย่างมีวิจารณญาณที่พัฒนาขึ้น ส่วนอีกกลุ่มหนึ่งเป็นกลุ่มควบคุมที่เรียนตามวิธีการสอนแบบปกติ

การเลือกกลุ่มตัวอย่างเพื่อใช้ในการทดลอง ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

ก. เลือกวิทยาลัยครู โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (purposive technique) เพราะการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง โดยผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการทดลองด้วยตนเองในช่วงระยะเวลาประมาณ 2 เดือน และในการดำเนินการทดลองจำเป็นต้องใช้อุปกรณ์เพื่ออำนวยความสะดวกในการวิจัยด้วย จึงจำเป็นต้องเลือกวิทยาลัยครูที่ผู้วิจัยสามารถดำเนินการทดลองได้ตามปัจจัยที่มีอยู่

ข. เลือกกลุ่มตัวอย่างเพื่อดำเนินการทดลอง ในการทดลองครั้งนี้ผู้วิจัยเลือกนักศึกษา สาขาวิชาการศึกษา ที่ลงทะเบียนเรียนวิชาจิตวิทยาทั่วไป ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2536 โดยมีผู้วิจัยเป็นอาจารย์ประจำวิชา เนื่องจากรูปแบบพัฒนาการคิดอย่างมีวิจารณญาณที่พัฒนาขึ้นต้องใช้กับเนื้อหาทั่วไปนอกจากรายวิชาที่นักศึกษาต้องเรียนตามปกติ และต้องกำหนดตารางการทดลอง โดยแยกจากตารางเรียนตามปกติ จึงจำเป็นต้องเลือกกลุ่มตัวอย่างที่สามารถเข้ารับการทดลองได้อย่างต่อเนื่อง การที่เลือกนักศึกษากลุ่มดังกล่าวเป็นกลุ่มตัวอย่างจึงน่าจะเป็นไปได้สูง ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงเลือกทำการทดลองกับกลุ่มตัวอย่างดังกล่าวที่เรียนวิทยาลัยครู เชียงราย เพราะเป็นวิทยาลัยครูที่ผู้วิจัยสามารถดำเนินการทดลองได้อย่างต่อเนื่องตามเหตุผลที่ได้เสนอมาข้างต้น

ค. สืบจากรายชื่อนักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนวิชาจิตวิทยาทั่วไปในภาคเรียนที่ 2/2536 แล้วดำเนินการสุ่มกลุ่มตัวอย่างดังนี้

1) เรียกนักศึกษาทั้งหมดมาประชุมชี้แจง เพื่อรับสมัครอาสาสมัครเป็นกลุ่มตัวอย่าง สำหรับการวิจัย ได้อาสาสมัครรวม 42 คน

2) เขียนรายชื่อนักศึกษาที่เป็นอาสาสมัครทุกคนลงในฉลาก แล้วสุ่มรายชื่อนักศึกษา เข้ากลุ่มตามเงื่อนไขการทดลอง (Random Assignment) ตามที่ผู้วิจัยกำหนดให้ได้กลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่มดังนี้ สุ่มรายชื่อครั้งที่ 1 อยู่ในกลุ่มทดลอง รายชื่อครั้งที่ 2 อยู่ในกลุ่มควบคุม รายชื่อครั้งที่ 3 อยู่ในกลุ่มทดลอง เป็นต้นเรื่อยไปจนครบได้กลุ่มตัวอย่างกลุ่มละ 21 คน

ง. ทดสอบการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาทั้ง 2 กลุ่มทุกคนก่อนการทดลอง โดยใช้แบบสอบการคิดอย่างมีวิจารณญาณที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นแล้วนำค่าเฉลี่ยของแต่ละคนที่ได้ของทั้ง 2 กลุ่ม มาทดสอบความแตกต่างระหว่างกลุ่มโดยการทดสอบค่าที (t-test independent) เพื่อทดสอบว่าการคิดอย่างมีวิจารณญาณของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่มแตกต่างกันหรือไม่ พร้อมทั้งนำคะแนนของแต่ละคนมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ปกติของนักศึกษาครุกลุ่มภาคเหนือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นว่าอยู่ในระดับใด ด้วย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

3. แบบแผนการทดลอง (Experimental Design)

การทดลองที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบที่มีกลุ่มควบคุมแบบสุ่มและมีการทดสอบก่อนและหลัง (Pretest - Posttest Control Group Design) (สมหวัง นิธิยานูวัฒน์, 2530) ดังแบบการทดลองในตารางที่ 9

ตารางที่ ๘ แสดงแบบการทดลอง

มีการลุ่มผู้รับการทดลอง	กลุ่มตัวอย่าง	การวัดก่อนการทดลอง		การวัดหลังการทดลอง
R	E	O ₁	X	O ₂
R	C	O ₁		O ₂

E = กลุ่มทดลอง

C = กลุ่มควบคุม

X = การจัดการกระทำหรือการให้ตัวแปรทดลอง

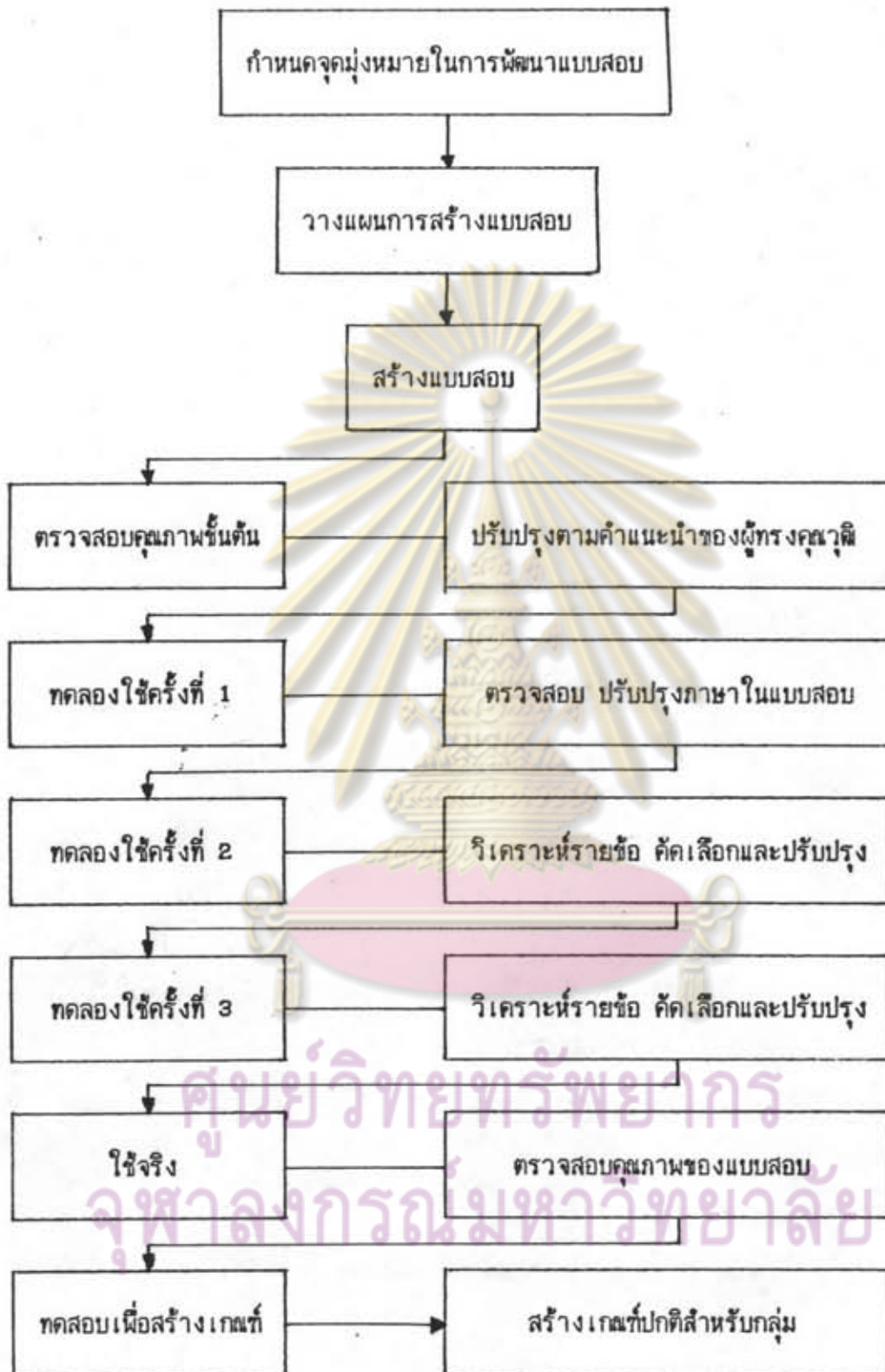
4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย

- 4.1 แบบสอบถามการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ซึ่งผู้วิจัยพัฒนาขึ้นตามองค์ประกอบการคิดอย่างมีวิจารณญาณ 7 ด้าน
- 4.2 รูปแบบการพัฒนาการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้น

โดยมีขั้นตอนในพัฒนาเครื่องมือดังกล่าว ดังต่อไปนี้

- 4.1 การดำเนินการพัฒนาแบบสอบถามการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอน ดังแสดงในภาพที่ 4

ภาพที่ 4 แสดงขั้นตอนการพัฒนาแบบสอบ

ซึ่งในการดำเนินการในแต่ละขั้นตอน มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. กำหนดจุดมุ่งหมายในการวัด ในที่นี้ผู้วิจัยต้องการสร้างแบบสอบการคิดอย่างมีวิจาร์ณญาณ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาเป็นเครื่องมือสำหรับประเมินระดับความสามารถในการคิดอย่างมีวิจาร์ณญาณของนักศึกษาครู ซึ่งประกอบด้วยความสามารถทางการคิดวิจาร์ณญาณ 7 ด้าน ได้แก่ การระบุประเด็นปัญหา การรวบรวมข้อมูล การพิจารณาความน่าเชื่อถือของแหล่งข้อมูล การระบุลักษณะข้อมูล การตั้งสมมติฐาน การลงข้อสรุป และการประเมินผล

2. วางแผนการสร้างแบบสอบ

2.1 ศึกษาเอกสาร ตำรา และการวิจัยที่เกี่ยวกับการสร้างแบบสอบการคิดอย่างมีวิจาร์ณญาณทั่วไป ทั้งในด้านคำนิยาม องค์ประกอบ ลักษณะการเขียนข้อคำถาม การสร้างตัวเลือก และการให้คะแนน

2.2 สร้างนิยามปฏิบัติการของการคิดอย่างมีวิจาร์ณญาณ และทำตารางวิเคราะห์เนื้อหา เพื่อทำให้แบบสอบที่สร้างครอบคลุมเนื้อหา และวัดความสามารถในด้านต่าง ๆ ครบทั้ง 7 ด้าน โดยแบ่งแบบสอบออกเป็น 7 ตอน ดังตารางที่ 10

ตารางที่ 10 แสดงกรวิเคราะห์เนื้อหาความสามารถที่ต้องการวัด ลักษณะการวัด และน้ำหนักของเนื้อหาแต่ละด้าน ของแบบสอบการคิดอย่างมีวิจาร์ณญาณ

ความสามารถที่ต้องการวัด	ลักษณะการวัด (ข้อคำถาม)	น้ำหนักเนื้อหา (%)	หมายเหตุ
ด้านการระบุประเด็นปัญหา	-เป็นการวัดความสามารถในการระบุประเด็นปัญหาจากข้อความที่กำหนด	12.5 %	วัด 1 ลักษณะ
ด้านการรวบรวมข้อมูล	-เป็นการวัดความสามารถในการสังเกตเพื่อรวบรวมข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ	12.5 %	วัด 1 ลักษณะ
ด้านการพิจารณาความน่าเชื่อถือของแหล่งข้อมูล	-เป็นการวัดความสามารถเกี่ยวกับการพิจารณาความน่าเชื่อถือของแหล่งข้อมูล การประเมินความถูกต้องของข้อมูล	12.5 %	วัด 1 ลักษณะ
ด้านการระบุลักษณะข้อมูล	-เป็นการวัดความสามารถเกี่ยวกับ การจำแนกประเภทของข้อมูล และการระบุแนวความคิดที่อยู่เบื้องหลังข้อมูลที่ปรากฏ	12.5 %	วัด 1 ลักษณะ

ตารางที่ 10 แสดงการวิเคราะห์เนื้อหาความสามารถที่ต้องการวัด ลักษณะการวัด และน้ำหนักของเนื้อหาแต่ละด้าน ของแบบสอบการคิดอย่างมีวิจารณญาณ (ต่อ)

ความสามารถที่ต้องการวัด	ลักษณะการวัด (ข้อคำถาม)	น้ำหนักเนื้อหา (x)	หมายเหตุ
ด้านการตั้งสมมติฐาน	- เป็นการวัดความสามารถในการคิดถึงความสัมพันธ์เชิงเหตุผลระหว่างข้อมูลที่มีอยู่เพื่อระบุทางเลือกที่เป็นไปได้	12.5 x วัด 1 ลักษณะ	
ด้านการลงข้อสรุป	- เป็นการวัดความสามารถเกี่ยวกับ - การสรุปโดยการใช้เหตุผลแบบอุปนัย - การสรุปโดยใช้เหตุผลแบบนิรนัย	25 x วัด 2 ลักษณะ	
ด้านการประเมินผล	- เป็นการวัดความสามารถในการยืนยันข้อสรุปหรือเปลี่ยนแปลงข้อสรุป และความสามารถในการทำนายผลที่คาดว่าจะเกิดตามมา	12.5 x วัด 1 ลักษณะ	
	รวม	100 x	

3. สร้างแบบสอบ ในการสร้างแบบสอบชนิดเลือกตอบผู้วิจัยสร้างโดยอิงรูปแบบลักษณะแบบสอบ จาก Cornell Critical Thinking Test, Level 2 ซึ่งพัฒนาโดย Ennis และคณะ (1985) ทั้งนี้เพราะแบบสอบดังกล่าวเป็นแบบสอบมาตรฐานที่มีการนำไปใช้ในการวัดการคิดอย่างมีวิจารณญาณทั่วไปอย่างกว้างขวาง และเป็นแบบสอบที่ใช้กับกลุ่มตัวอย่างระดับอุดมศึกษาซึ่งเป็นระดับเดียวกับกลุ่มตัวอย่างที่ผู้วิจัยต้องการใช้แบบสอบที่สร้างขึ้นด้วย โดยผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบการคิดอย่างมีวิจารณญาณตามกรอบที่ได้จากข้อ 2.2

ลักษณะของแบบสอบที่สร้างประกอบด้วยข้อคำถามที่มีลักษณะเป็น ปัญหา สถานการณ์ หรือข้อมูลจากบทความ หรือรายงานต่าง ๆ ที่สามารถพบได้ในชีวิตประจำวัน ที่บุคคลสามารถรับรู้ได้จากการทำงาน การศึกษา การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและจากสื่ออุปกรณ์ต่างๆ เช่น การอ่านหนังสือพิมพ์ การฟังวิทยุ การชมโทรทัศน์ เป็นต้น

แบบสอบการคิดอย่างมีวิจารณญาณที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น ประกอบด้วยข้อคำถามแบบปรนัย ชนิด 3 ตัวเลือก โดยที่ในแต่ละข้อจะมีคำตอบที่ถูกต้องเพียงคำตอบเดียว

การให้คะแนนในแบบสอบการคิดอย่างมีวิจารณญาณชนิดเลือกตอบ จะให้คะแนนดังนี้ ถ้าตอบถูกในแต่ละข้อจะให้ข้อละ 1 คะแนน ถ้าตอบผิดในแต่ละข้อจะให้ ๐ คะแนน

ในครั้งแรกผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบขึ้น 2 ฉบับ ได้ข้อสอบในแต่ละตอนเป็นจำนวน 2 เท่าของข้อสอบที่คาดว่าจะใช้จริง เพื่อที่จะได้มีจำนวนข้อสอบที่มีค่าอำนาจจำแนกและค่าความยาก เป็นไปตามเกณฑ์ที่ต้องการคัดเลือกมากพอ ภายหลังจากการทดลองใช้ ซึ่งช่วยให้ประหยัดเวลาในการสร้างข้อสอบใหม่แทนข้อสอบเก่าที่ไม่เข้าเกณฑ์การคัดเลือก

4. **ตรวจสอบคุณภาพขั้นต้นของแบบสอบ** ผู้วิจัยนำแบบสอบการคิดอย่างมีวิจารณญาณที่สร้างขึ้นทั้ง 2 ฉบับ ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งได้แก่ ผู้ที่มีความรู้เกี่ยวกับการวัดทางด้านจิตวิทยาจำนวน 6 ท่าน (ตามรายชื่อในภาคผนวก ก.) เพื่อให้ช่วยตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (content validity) โดยพิจารณาในด้านต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. ภาษาที่ใช้มีความเหมาะสมและสมเหตุสมผลหรือไม่
2. ข้อสอบแต่ละข้อวัดตรงกับคำนิยามที่กำหนดไว้หรือไม่ โดยพิจารณาความสอดคล้องระหว่างลักษณะเฉพาะของข้อสอบแต่ละข้อกับความสามารถที่ต้องการวัดในแต่ละด้าน ตามคำจำกัดความของความสามารถทั้ง 7 ด้าน

โดยผู้วิจัยได้ใช้แบบประเมินความตรงเชิงเนื้อหาของแบบสอบ (แสดงในภาคผนวก ข.) แล้วนำผลที่ได้มาคำนวณค่าความสอดคล้องภายใน (inter rating) ได้ข้อสอบที่เป็นไปตามเกณฑ์ คือข้อที่มีค่าความสอดคล้องภายในตั้งแต่ .5 ขึ้นไปดังนี้ฉบับที่ 1 มีข้อที่ใช้ได้จำนวน 49 ข้อ มีข้อที่ต้องเปลี่ยนแปลง 7 ข้อ ฉบับที่ 2 มีข้อที่ใช้ได้จำนวน 45 ข้อ มีข้อที่ต้องเปลี่ยนแปลง 11 ข้อ (ดังรายละเอียดในภาคผนวก ค.) จากนั้นผู้วิจัยได้ดำเนินการปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงข้อคำถามตัวเลือก และ ภาษาที่ใช้ให้มีความเหมาะสมและสมเหตุสมผลตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ ได้แบบสอบการคิดอย่างมีวิจารณญาณฉบับทดลองใช้ 2 ฉบับ (ดังแสดงในภาคผนวก ง.)

5. **การทดลองใช้แบบสอบ** ผู้วิจัยนำแบบสอบการคิดอย่างมีวิจารณญาณที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้ (Try out) กับนักศึกษาในกลุ่มตัวอย่าง กลุ่มที่ 1 เพื่อนำผลมาวิเคราะห์แบบสอบการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ฉบับทดลองใช้ทั้ง 2 ฉบับ โดยผู้วิจัยดำเนินการทดลองสอบรวม 3 ครั้ง ตามลำดับดังนี้

5.1 การทดลองครั้งที่ 1

นำแบบสอบทั้ง 2 ฉบับไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างจาก วิทยาลัยครู เชียงราย จำนวน 20 คน ให้แต่ละคนตอบคำถาม จับเวลาการตอบทั้งหมด และสังเกตพฤติกรรมการตอบว่า มีอาการสงสัยในข้อใด พร้อมทั้งบันทึกพฤติกรรมดังกล่าว รวมทั้งสัมภาษณ์หลังการตอบว่า ข้อใดสงสัย ข้อใดเข้าใจยาก ข้อใดควรแก้ไข เพื่อนำผลมาพิจารณาเกี่ยวกับ ความเข้าใจด้านภาษา ช่วงเวลาที่ใช้ในการทำแบบสอบ รวมทั้งปัญหาต่าง ๆ ในการสอบ แล้วนำผลที่ได้มาปรับปรุงแบบสอบให้มีความเหมาะสมที่จะนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการต่อไป

5.2 การทดลองครั้งที่ 2

นำแบบสอบที่ปรับปรุงแล้วจากข้อ 5.1 ไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลองแบบสอบครั้งที่ 2 โดยการแจกแบบสอบแบบสุ่ม นักศึกษาจะได้รับแจกแบบสอบคนละ 1 ฉบับ สลับกันตามเลขที่นั่งได้จำนวนผู้ทำแบบสอบฉบับที่ 1 และ 2 ฉบับละ 200 คน แล้วนำผลการสอบ มาตรวจให้คะแนนและวิเคราะห์แบบ Classical ได้แก่ การหาค่าสถิติพื้นฐาน และค่าร้อยละของผู้ที่ตอบถูก และวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (point biserial correlation) แล้วคัดเลือกข้อสอบที่มีค่าความยากระหว่าง .20-.80 และมีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ .20 ขึ้นไป ได้จำนวนข้อสอบที่มีค่าความยากและค่าอำนาจจำแนกตามที่ต้องการ ดังนี้ ฉบับที่ 1 จำนวน 47 ข้อ ฉบับที่ 2 จำนวน 36 ข้อ จากนั้นนำข้อสอบที่มีค่าความยาก และค่าอำนาจจำแนกไม่เป็นไปตามเกณฑ์มาปรับปรุงเพื่อนำไปทดลองใช้ต่อไป

5.3 การทดลองครั้งที่ 3

นำข้อคำถามที่ปรับปรุงแล้วจากข้อ 5.2 ไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลองแบบสอบครั้งที่ 3 โดยการแจกแบบสอบแบบสุ่มคนละ 1 ฉบับสลับกันตามเลขที่นั่ง ได้จำนวนผู้ทำแบบสอบฉบับละ 250 คนแล้วนำผลมาวิเคราะห์เช่นเดียวกับครั้งที่ 2 สำหรับข้อคำถามที่ไม่เป็นไปตามเกณฑ์จะตัดทิ้ง ได้กลุ่มข้อคำถาม (item pool) ของการคิดอย่างมีวิจารณญาณในแต่ละด้าน จากนั้นพิจารณาเลือกข้อคำถามจากกลุ่มข้อคำถามที่ได้ในแต่ละด้านให้ได้จำนวนข้อคำถามที่วัดความสามารถในแต่ละด้านตามที่ต้องการได้แบบสอบฉบับสมบูรณ์ 1 ฉบับเพื่อนำไปใช้ในการวิจัยต่อไป

6. การตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบฉบับสมบูรณ์ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบฉบับใช้จริงไปทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างกลุ่มที่ 2 จำนวน 800 คน จากนั้นนำผลมาวิเคราะห์เพื่อตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบในด้านต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

6.1 ตรวจสอบคุณภาพของข้อสอบรายข้อโดยการหาค่าร้อยละของผู้ที่ตอบถูกและหาค่าสหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม เพื่อหาค่าความยากและค่าอำนาจจำแนกของข้อสอบแต่ละข้อ ได้ข้อสอบที่มีค่าความยากระหว่าง .20-.80 และมีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ .20 ขึ้นไป จำนวน 52 ข้อ (ดังแสดงในภาคผนวก จ.)

6.2 ตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบการคิดอย่างมีวิจารณญาณด้านความเที่ยง แบบสอดคล้องภายใน (Internal Consistency) โดยการหาค่าความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนที่ได้จากแบบสอบแต่ละด้านกับคะแนนรวมทั้งฉบับ จากสูตร KR-20 (Kuder-Richardson Formula 20) ได้ค่าความเที่ยงเท่ากับ .708

6.3 ตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบการคิดอย่างมีวิจารณญาณด้านความเที่ยง แบบความคงเส้นคงวา (Stability Consistency) โดยวิธีสอบซ้ำ (test-retest) ใช้เวลาทดสอบห่างกัน 2 สัปดาห์ เหตุผลที่ใช้ระยะห่าง 2 สัปดาห์เนื่องจากยังไม่มีข้อสรุปแน่นอนว่า ในการหาค่าความเที่ยงแบบสอบซ้ำควรเว้นระยะห่างระหว่างการสอบครั้งแรกกับครั้งหลังนานเท่าใด แต่โดยทั่วไปมักใช้เวลาห่างกัน 2 สัปดาห์ (ชุมพร ยงกิตติกุล, 2532) ผู้วิจัยจึงได้นำแบบสอบชุดเดิมไปทดสอบกับนักศึกษาชั้นปีที่ 1 และชั้นปีที่ 2 วิทยาลัยครูลำปาง จำนวน 126 คน ซ้ำเป็นครั้งที่ 2 แล้วนำผลมาวิเคราะห์หาค่าความเที่ยงแบบสอบซ้ำโดยใช้สูตรสหสัมพันธ์ของ Pearson (Pearson Correlation) พบว่าคะแนนการคิดอย่างมีวิจารณญาณที่ได้จากการสอบครั้งที่ 1 มีความสัมพันธ์กับการสอบครั้งที่ 2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ($r = .651$) และยังพบว่า คะแนนแต่ละด้านของการคิดอย่างมีวิจารณญาณที่ได้จากการสอบทั้ง 2 ครั้ง มีความสัมพันธ์กัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ทุกด้าน ดังผลตามตารางที่ 11

ศูนย์วิทยทรัพยากร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 11 แสดงค่าความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถที่วัดได้จากแบบสอบการคิดอย่างมี
 วิเคราะห์ทั้งฉบับกับคะแนนแต่ละด้าน ของการสอบซ้ำ

	CT1	IP1	CI1	CS1	II1	Hy1	In1	De1	Ev1
CT2	.651 ^{***}								
IP2		.612 ^{***}							
CI2			.435 ^{***}						
CS2				.368 ^{***}					
II2					.333 ^{***}				
Hy2						.446 ^{***}			
In2							.360 ^{***}		
De2								.448 ^{***}	
Ev2									.392 ^{***}

*** p < .001

- CT หมายถึง ความสามารถด้านการคิดอย่างมีวิเคราะห์ของแบบสอบทั้งฉบับ
- IP หมายถึง ความสามารถด้านการระบุประเด็นปัญหา
- CI หมายถึง ความสามารถด้านการรวบรวมข้อมูล
- CS หมายถึง ความสามารถด้านการพิจารณาความน่าเชื่อถือของแหล่งข้อมูล
- II หมายถึง ความสามารถด้านการระบุลักษณะข้อมูล
- Hy หมายถึง ความสามารถด้านการตั้งสมมติฐาน
- In หมายถึง ความสามารถด้านการลงข้อสรุปแบบอุปนัย
- De หมายถึง ความสามารถด้านการลงข้อสรุปแบบนิรนัย
- Ev หมายถึง ความสามารถด้านการประเมินผล
- 1 หมายถึง คะแนนจากการสอบครั้งแรก
- 2 หมายถึง คะแนนจากการสอบครั้งที่ 2 (สอบซ้ำ)

6.4 ตรวจสอบค่าความตรงตามสภาพ (concurrent validity) โดยการหาค่าต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

6.4.1 ทดสอบความแตกต่างของคะแนนการคิดอย่างมีวิจารณญาณระหว่างผู้ที่มีคะแนนจากแบบประเมินพฤติกรรมของผู้ที่มีการคิดอย่างมีวิจารณญาณสูงกว่าค่าเฉลี่ยกับผู้ที่ได้คะแนนจากแบบประเมินพฤติกรรมของผู้ที่มีการคิดอย่างมีวิจารณญาณต่ำกว่าค่าเฉลี่ย โดยทดสอบกับนักศึกษาวิทยาลัยครู เชียงราย ผู้วิจัยได้นำแบบประเมินพฤติกรรมของผู้ที่มีการคิดอย่างมีวิจารณญาณที่สร้างขึ้น (แสดงในภาคผนวก ฉ.) ไปให้อาจารย์ที่ปรึกษา 1 คน อาจารย์ผู้สอนที่รับผิดชอบสอนตั้งแต่ 2 รายวิชาขึ้นไป และเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานร่วมกับนักศึกษาริชา เอกการประถมศึกษา วิชาเอกปฐมวัย และวิชาเอกจิตวิทยาการแนะแนว ทุกชั้นปี เป็นผู้กรอกแบบประเมิน โดยให้ผู้ประเมินแต่ละท่านเลือกประเมินเฉพาะนักศึกษาที่ตนเองมีความคุ้นเคย ใกล้ชิดและสามารถประเมินพฤติกรรมต่าง ๆ ได้ จากนั้นผู้วิจัยนำแบบประเมินที่ได้รับคืนจากผู้ประเมินแต่ละท่านมาเลือกเฉพาะนักศึกษาคนที่ได้รับการประเมินจากผู้ประเมินครบ 3 คน ได้นักศึกษาที่ได้รับการประเมินรวม 63 คน แล้วนำผลจากการประเมินของผู้ประเมินทั้ง 3 คนมาหาคะแนนรวมของนักศึกษาแต่ละคน โดยใช้มาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) เป็นเกณฑ์ดังนี้ พฤติกรรมที่เกิดขึ้นบ่อย ให้ 3 คะแนน พฤติกรรมที่เกิดขึ้นปานกลาง ให้ 2 คะแนน และพฤติกรรมที่เกิดขึ้นน้อยให้ 1 คะแนน แล้วนำคะแนนของทุกคนมาหาค่าคะแนนเฉลี่ย จากนั้นแบ่งกลุ่มนักศึกษาออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มผู้ที่มีคะแนนจากแบบประเมินพฤติกรรมของผู้ที่มีการคิดอย่างมีวิจารณญาณสูงกว่าค่าเฉลี่ยจำนวน 37 คน และกลุ่มผู้ที่ได้คะแนนจากแบบประเมินพฤติกรรมของผู้ที่มีการคิดอย่างมีวิจารณญาณต่ำกว่าค่าเฉลี่ยจำนวน 26 คน

หลังจากแบ่งนักศึกษาออกเป็น 2 กลุ่มแล้วผู้วิจัยสุ่มนักศึกษาทั้ง 2 กลุ่มออกมา กลุ่มละ 25 คนแล้วประเมินการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาทั้ง 2 กลุ่มโดยใช้แบบสอบการคิดอย่างมีวิจารณญาณที่พัฒนาขึ้น นำคะแนนที่ได้มาวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างกลุ่มด้วยการทดสอบค่า ที (t-test independent) พบว่าทั้งสองกลุ่มมีการคิดอย่างมีวิจารณญาณแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยที่นักศึกษากลุ่มที่ได้คะแนนจากแบบประเมินพฤติกรรมของผู้ที่มีการคิดอย่างมีวิจารณญาณสูงกว่าค่าเฉลี่ยนั้น ได้คะแนนจากแบบสอบการคิดอย่างมีวิจารณญาณสูงกว่านักศึกษากลุ่มที่ได้คะแนนจากแบบประเมินพฤติกรรมของผู้ที่มีการคิดอย่างมีวิจารณญาณต่ำกว่าค่าเฉลี่ย

6.4.2 หาค่าความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนการคิดอย่างมีวิจารณญาณกับคะแนนที่ได้จากแหล่งต่าง ๆ โดยใช้คอมพิวเตอร์โปรแกรม SPSS X คำนวณจากสูตรการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของ Pearson (Pearson Product Moment Correlation Coefficient)

ได้ผลดังต่อไปนี้

(1) หากค่าความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนการคิดอย่างมีวิจารณญาณกับคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (เกรดเฉลี่ยภาคเรียนที่ผ่านมา) เพราะจากรายงานการวิจัยพบว่า การคิดอย่างมีวิจารณญาณมีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (Wilson and Wagner, 1981;) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลได้ค่าสหสัมพันธ์เท่ากับ .50 โดยพบว่า คะแนนการคิดอย่างมีวิจารณญาณมีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

(2) หากค่าความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนการคิดอย่างมีวิจารณญาณกับคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์กับการตัดสินใจ เพราะวิชานี้เป็นวิชาที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักตรรกศาสตร์เพื่อการตัดสินใจ เป็นการศึกษาเกี่ยวกับทฤษฎีความน่าจะเป็นและทฤษฎีเกี่ยวกับการตัดสินใจ ซึ่งเป็นคุณลักษณะที่สำคัญประการอย่างหนึ่งที่จะช่วยให้บุคคลมีการลงสรุปอย่างสมเหตุสมผล คะแนนการคิดอย่างมีวิจารณญาณจึงน่าจะมีความสัมพันธ์ทางบวกกับคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชานี้ จากการวิเคราะห์ข้อมูลได้ค่าสหสัมพันธ์เท่ากับ .47 โดยพบว่าคะแนนการคิดอย่างมีวิจารณญาณมีความสัมพันธ์กับคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์กับการตัดสินใจ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

(3) หากค่าความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนการคิดอย่างมีวิจารณญาณกับเกรดเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาภาษาไทยของนักศึกษาวิชาเอกภาษาไทย วิทยาลัยครู เชียงราย เพราะจากรายงานการวิจัยพบว่า การคิดอย่างมีวิจารณญาณมีความสัมพันธ์กับเชาวน์ปัญญา ด้านภาษา (verbal intelligence) (Watson and Glaser, 1964; Brabaker, 1972) แต่เนื่องจากผู้วิจัยไม่พบว่ามีแบบสอบที่วัดเชาวน์ปัญญาทางด้านภาษาที่ใช้กับกลุ่มตัวอย่างระดับเดียวกับที่ผู้วิจัยศึกษาอยู่ ผู้วิจัยจึงได้ใช้เกรดเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาภาษาไทยเป็นเครื่องแสดงเชาวน์ปัญญาด้านภาษา นอกจากนี้จากผลการวิจัยของ Commeyras (1990) ยังพบว่าการคิดอย่างมีวิจารณญาณมีความสัมพันธ์กับการอ่านเพื่อทำความเข้าใจ ซึ่งลักษณะการอ่านเพื่อทำความเข้าใจนับเป็นส่วนประกอบสำคัญในการเรียนรายวิชาภาษาไทยด้วย ผู้วิจัยจึงใช้ค่าความสัมพันธ์ระหว่าง เกรดเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาภาษาไทยกับคะแนนการคิดอย่างมีวิจารณญาณเป็นดัชนีอย่างหนึ่งของความตรงตามสภาพของแบบสอบที่พัฒนาขึ้น จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลได้ค่าสหสัมพันธ์เท่ากับ .56 โดยพบว่า คะแนนการคิดอย่างมีวิจารณญาณมีความสัมพันธ์กับเกรดเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาภาษาไทย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

(4) หาค่าความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนการคิดอย่างมีวิจารณญาณกับแบบสอบโปรแกรมสชีพ แมทริซีส ฉบับมาตรฐาน (Standard Progressive Matrices) เพราะจากการศึกษาพบว่า การคิดอย่างมีวิจารณญาณมีความสัมพันธ์กับความสามารถทางสติปัญญาหรือเชาวน์ปัญญา (Watson and Glaser, 1964; Phelps, 1987) ซึ่ง Baldwin (1987) ก็ได้ทำการวิจัยพบว่าการคิดอย่างมีวิจารณญาณมีความสัมพันธ์กับ I.Q. รวม I.Q. ทางภาษา และ I.Q. ที่ไม่ใช่ภาษา และแบบสอบโปรแกรมสชีพ แมทริซีส ฉบับมาตรฐาน ก็เป็นแบบสอบทางสติปัญญา (Anatasi, 2519) ที่วัดความสามารถทางสติปัญญาทั่วไปที่ไม่ใช่ภาษา เป็นแบบสอบมาตรฐานของต่างประเทศที่เป็นแบบสอบข้ามวัฒนธรรมเสมอภาคที่ให้ความยุติธรรมกับคนในทุกกลุ่มวัฒนธรรม (ชุมพร ยงกิตติกุล, 2524) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลได้ค่าสหสัมพันธ์เท่ากับ .348 โดยพบว่าคะแนนการคิดอย่างมีวิจารณญาณมีความสัมพันธ์กับแบบสอบโปรแกรมสชีพ แมทริซีส ฉบับมาตรฐานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

(5) หาค่าความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนการคิดอย่างมีวิจารณญาณที่ได้แบบสอบการคิดอย่างมีวิจารณญาณที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นกับคะแนนการคิดอย่างมีวิจารณญาณที่ได้จากแบบสอบการคิดอย่างมีวิจารณญาณของ Watson-Gleser ฉบับภาษาไทยที่พัฒนาโดย ประสิทธิ์ สง่าเนตร และ ศศินีย์ มิ่งประยูร (2524) เพื่อใช้กับนักศึกษาริทยาลัยครู ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างระดับเดียวกันและยังเป็นแบบสอบที่วัดการคิดอย่างมีวิจารณญาณทั่วไปเช่นเดียวกันด้วย เนื่องจากเป็นแบบสอบที่วัดการคิดอย่างมีวิจารณญาณซึ่งมีโครงสร้างของแบบสอบคล้ายกัน และพัฒนาเพื่อใช้กับกลุ่มตัวอย่างระดับเดียวกันจึงน่าจะมีความสัมพันธ์ระหว่างกันในทางบวก ผลการวิเคราะห์ข้อมูลได้ค่าสหสัมพันธ์เท่ากับ .497 โดยพบว่า คะแนนการคิดอย่างมีวิจารณญาณจากแบบสอบทั้ง 2 ฉบับ มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

7. การสร้างเกณฑ์ปกติ (Local Norm) ดำเนินการโดยการนำแบบสอบการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ฉบับสมบูรณ์ ไปทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างกลุ่มที่ 3 จำนวน 2,210 คน จากนั้นนำผลที่ได้จากการทดสอบมาสร้างเป็นเกณฑ์ปกติ โดยใช้ระบบการแปลงคะแนนดิบ (raw score) เป็นตำแหน่งเปอร์เซ็นต์ไทล์ (percentile rank) ได้ผลดังแสดงในตารางที่ 12

ตารางที่ 12 แสดงเกณฑ์ปกติของแบบสอบการคิดอย่างมีวิจารณญาณสำหรับนักศึกษาครู
กลุ่มภาคเหนือ

คะแนนดิบ	ตำแหน่งเปอร์เซ็นต์ไทล์	คะแนนดิบ	ตำแหน่งเปอร์เซ็นต์ไทล์
46	99	29	44
45	99	28	38
44	99	27	33
43	99	26	27
42	99	25	26
41	99	24	22
40	98	23	16
39	96	22	12
38	94	21	10
37	91	20	7
36	86	19	5
35	82	18	3
34	77	17	2
33	70	16	1
32	64	15	1
31	57	14	-
30	51	13	-

สำหรับการประเมินระดับการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาครู สามารถพิจารณาได้
จากการเทียบตำแหน่งเปอร์เซ็นต์ไทล์กับการแบ่งเป็นสแตนีน Stanine ดังแสดงในตารางที่ 13
(Allen, 1979 อ้างถึงใน ชาลิสี เขียนมศรี, 1536)

ตารางที่ 13 แสดงการเทียบตำแหน่งเปอร์เซ็นต์กับการแบ่งเป็นสแตนด์

สแตนด์	ตำแหน่งเปอร์เซ็นต์	ช่วงเปอร์เซ็นต์
9	98	96 - 100
8	94.5	89 - 96
7	83	77 - 89
6	68.5	60 - 77
5	50	40 - 60
4	31.5	23 - 40
3	17	11 - 23
2	7.5	4 - 11
1	2	0-4

เมื่อแบ่งสแตนด์เป็น 3 ช่วงเท่า ๆ กัน ทำให้ได้เกณฑ์ในการตัดสินระดับการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาครู ได้ดังนี้

ช่วงเปอร์เซ็นต์

ระดับการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

77 ขึ้นไป

23 - 77

23 ลงไป

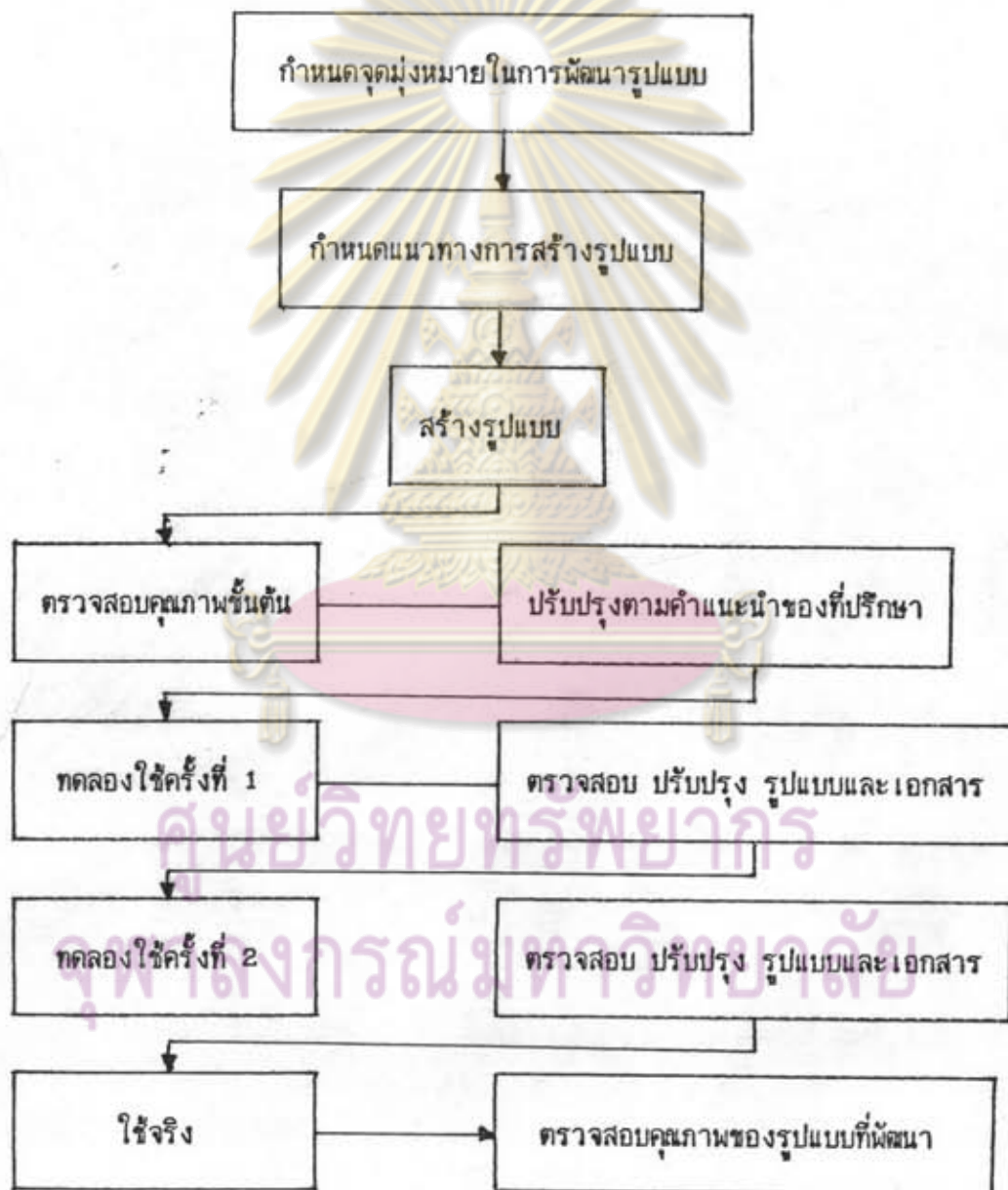
ศูนย์วิทยทรัพยากร
สูง
ปานกลาง
ต่ำ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

จากนั้นผู้วิจัยได้ทำคู่มือการใช้งานแบบสอบการคิดอย่างมีวิจารณญาณดังแสดงในภาคผนวก ข.

4.2 การดำเนินการพัฒนารูปแบบพัฒนาการคิดอย่างมีวิจารณญาณ การสร้างรูปแบบพัฒนาการคิดอย่างมีวิจารณญาณครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการโดยอาศัยแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ข้องกับการพัฒนาการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ผลสรุปวิธีการพัฒนาความสามารถทางการคิดอย่างมี
 วิจารณญาณ รวมทั้งแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบที่ได้เสนอมานำมาสังเคราะห์เพื่อนำผลมา
 เป็นแนวทางในการกำหนดรูปแบบที่เหมาะสมสำหรับพัฒนาการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาครู
 ทำให้ได้รูปแบบพัฒนาการคิดอย่างมีวิจารณญาณตามจุดมุ่งหมายที่ต้องการ โดยมีขั้นตอนในการ
 ดำเนินงานเพื่อให้ได้รูปแบบพัฒนาการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ดังแสดงในภาพที่ 5

ภาพที่ 5 แสดงขั้นตอนการดำเนินงานของผู้วิจัยเพื่อให้ได้รูปแบบพัฒนาการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

รายละเอียดการพัฒนารูปแบบพัฒนาการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

1. ศึกษาเอกสาร หนังสือ ตำรา การวิจัย และ บทความที่เกี่ยวข้องกับการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ในด้านคำนิยาม กระบวนการคิด องค์ประกอบของการคิด ลักษณะพฤติกรรมของผู้ที่มีการคิดอย่างมีวิจารณญาณ การวัดการคิดอย่างมีวิจารณญาณ โดยทำการวิเคราะห์แล้วนำมาสรุปเป็นจุดมุ่งหมาย และโครงสร้างของการคิดอย่างมีวิจารณญาณที่ต้องการพัฒนา ทั้งในด้าน คำนิยามของการคิดอย่างมีวิจารณญาณ กระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ลักษณะพฤติกรรมการแสดงออกของผู้ที่มีการคิดอย่างมีวิจารณญาณ รวมทั้งวิธีการวัดการคิดอย่างมีวิจารณญาณด้วย

2. ศึกษาทฤษฎีและแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาความสามารถทางสมองจากเอกสาร ตำรา หนังสือ การวิจัย และบทความต่างๆ ในด้านแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวกับความสามารถทางสมอง เพื่อนำมาวิเคราะห์ สรุป กำหนดเป็นแนวทางในการสร้างรูปแบบพัฒนาการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ให้สอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาความสามารถทางสมอง ทั้งในด้านโครงสร้างของกระบวนการคิด แนวคิดในการพัฒนา และการประเมินการคิด

3. ศึกษาแนวทางเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบ จากเอกสาร หนังสือ ตำรา การวิจัยและบทความที่เกี่ยวข้องในด้านความสำคัญของการคิดอย่างมีวิจารณญาณ รวมทั้งสภาพการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาการคิดอย่างมีวิจารณญาณในปัจจุบันในด้านจุดมุ่งหมาย เนื้อหา และวิธีการพัฒนา เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการสร้างรูปแบบพัฒนาการคิดอย่างมีวิจารณญาณต่อไป

4. สร้างรูปแบบพัฒนาการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ซึ่งประกอบด้วย หลักการ จุดมุ่งหมาย เนื้อหา กระบวนการพัฒนา และการประเมินการคิดอย่างมีวิจารณญาณ พร้อมเอกสารประกอบการใช้รูปแบบที่สร้างขึ้น

5. ตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบการพัฒนาการคิดอย่างมีวิจารณญาณที่สร้างขึ้น ผู้วิจัยได้ตรวจสอบคุณภาพขั้นต้นของรูปแบบที่สร้างขึ้นโดยนำไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาพิจารณาแก้ไข และนำไปทดลองใช้กับกลุ่มนักศึกษาที่มีลักษณะเดียวกับกลุ่มตัวอย่างแต่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างรวม 2 ครั้ง ดังนี้

5.1 การทดลองครั้งที่ 1 ใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 22 คน โดยการสุ่มกิจกรรมจากกิจกรรมทั้งหมด 10 ครั้งมาทดลอง 4 ครั้ง (ได้กิจกรรมครั้งที่ 1, 2, 4, และ 6) การทดลองครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสังเกตพฤติกรรมของนักศึกษาและจดบันทึกเหตุการณ์และปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นขณะทำการทดลองรวมทั้งสัมภาษณ์ความรู้สึกของนักศึกษามีต่อรูปแบบที่ใช้ เพื่อนำผลมาปรับปรุงในด้านภาษา ระยะเวลาในแต่ละกิจกรรม เป็นต้น

5.2 การทดลองครั้งที่ 2 ใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 26 คน โดยผู้วิจัยได้นำกิจกรรม

ทั้ง 10 ครั้งมาทดลองใช้ติดต่อกันเป็นเวลา 2 วันครั้ง โดยทดลองวันละ 4 กิจกรรม เพื่อสังเกตพฤติกรรมของนักศึกษาที่มีต่อใบงานในกิจกรรมแต่ละครั้ง และจับบันทึกเหตุการณ์และปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นขณะทำการทดลองเช่นเดียวกับครั้งแรก นำผลมาปรับปรุงให้ได้รูปแบบพัฒนาการคิดอย่างมีวิจารณญาณที่เหมาะสมในการนำไปทดลองใช้จริงต่อไป ทั้งในด้านภาษา ระยะเวลา และการจัดระบบการพัฒนา

5. การดำเนินการทดลอง

เมื่อได้รูปแบบพัฒนาการคิดอย่างมีวิจารณญาณและแผนการสอนที่เหมาะสมแล้ว ผู้วิจัยจึงนำรูปแบบฯ ดังกล่าวไปทดลองใช้ตามแผนการสอนที่กำหนดเพื่อตรวจสอบประสิทธิผลของรูปแบบฯ ที่สร้างขึ้น โดยแบ่งการทดลองออกเป็น 4 ระยะ ดังนี้

1. ระยะก่อนการทดลอง

1. สืบจรรยาชื่อนักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนวิชาจิตวิทยาทั่วไป ในภาคเรียนที่ 2/2536 แล้วเรียกนักศึกษากันหม่อมมาประชุมชี้แจง เพื่อรับสมัครอาสาสมัครเป็นกลุ่มตัวอย่างสำหรับการวิจัย จากนั้นเขียนรายชื่อนักศึกษาที่เป็นอาสาสมัครทุกคนลงในลาก แล้วจับสลากรายชื่อครั้งที่ 1 อยู่ในกลุ่มทดลอง รายชื่อครั้งที่ 2 อยู่ในกลุ่มควบคุม รายชื่อครั้งที่ 3 อยู่ในกลุ่มทดลอง เป็นดังนี้ เรื่อยไปจนครบได้กลุ่มตัวอย่างกลุ่มละ 21 คน

2. ทดสอบการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาทั้ง 2 กลุ่มทุกคนก่อนการทดลอง โดยใช้แบบสอบการคิดอย่างมีวิจารณญาณที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น แล้วนำคะแนนที่ได้ของทั้ง 2 กลุ่มมาทดสอบความแตกต่างระหว่างกลุ่มโดยการทดสอบค่า t (t -test independent) เพื่อทดสอบว่าการคิดอย่างมีวิจารณญาณของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่มแตกต่างกันหรือไม่ พร้อมทั้งนำคะแนนของแต่ละคนมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ปกติของนักศึกษากลุ่มภาคเหนือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นว่าอยู่ในระดับใด

3. นัด วัน เวลา ที่จะทำการฝึกปฏิบัติต่อนักศึกษาทั้ง 2 กลุ่ม โดยกำหนดทำการทดลองสัปดาห์ละ 2 วัน ได้ข้อตกลง ดังนี้

วันพุธ ช่วงแรก เวลา 13.00 -15.00 น. ช่วงหลัง 15.00-17.00 น.

วันเสาร์ ช่วงแรก เวลา 08.00 -10.00 น. ช่วงหลัง 10.00-12.00 น.

โดยทำการทดสอบก่อนการทดลองกับนักศึกษาทั้ง 2 กลุ่มในวันเสาร์ที่ 13 พฤศจิกายน 2536 และ

เริ่มทำการทดลองตั้งแต่วันพุธที่ 17 พฤศจิกายน ถึงวันเสาร์ที่ 18 ธันวาคม 2536 (รายละเอียดการทดลองกำหนดตามตารางในภาคผนวก ช.) จากนั้นทำการทดสอบหลังการทดลอง ในวันพุธที่ 22 ธันวาคม 2536 และทำการทดสอบในระยะติดตามผลในวันพุธที่ 4 มกราคม 2537

2. ระยะดำเนินการทดลอง

ผู้วิจัยดำเนินการทดลองกับนักศึกษาทั้ง 2 กลุ่ม ใช้เวลาในการทดลอง 10 ครั้ง ๓ ระยะเวลา 2 ชั่วโมง โดยมีรายละเอียดเนื้อหาและจุดมุ่งหมายในการทดลองแต่ละครั้งดังแสดงในภาคผนวก ฅ. และในการดำเนินการสอนในแต่ละกลุ่ม ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

กลุ่มควบคุม เป็นกลุ่มที่ผู้วิจัยสอนเนื้อหาที่กำหนด โดยใช้วิธีการสอนตามปกติ โดยผู้วิจัยดำเนินการสอนในแต่ละครั้งตามขั้นตอนและรายละเอียด ดังแสดงในตารางที่ 14

ตารางที่ 14 แสดงขั้นตอนการสอน วิธีการ และกิจกรรมการสอนที่ใช้กับกลุ่มควบคุม

ขั้นตอนการสอน	วิธีการ/กิจกรรม
ขั้นที่ 1 ชี้นำเข้าสู่บทเรียน	ผู้สอนอธิบายจุดมุ่งหมายของการสอนว่า ต้องการให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อะไร จากนั้นผู้สอนจึงเสนอประเด็นที่เป็นสิ่งเร้ากระตุ้นให้ผู้เรียนพิจารณาระบุประเด็นปัญหา ทำความเข้าใจกับประเด็นปัญหาที่กำหนด สิ่งเร้าที่ใช้อาจเป็นภาพ ข้อความ หรือบทความเช่นเดียวกับกลุ่มทดลอง
ขั้นที่ 2 ขั้นกิจกรรมการเรียน	ให้ผู้เรียนแต่ละคนพิจารณาสิ่งเร้าที่ได้รับ แล้วตอบคำถามที่กำหนดเกี่ยวกับสิ่งเร้านั้น
ขั้นที่ 3 ขั้นสรุป	ผู้สอนและผู้เรียนช่วยกันสรุปตามจุดมุ่งหมายในแต่ละครั้ง

กลุ่มทดลอง เป็นกลุ่มที่ผู้วิจัยสอนเนื้อหาที่กำหนด โดยใช้รูปแบบการพัฒนาการคิดอย่างมีวิจารณญาณที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น โดยผู้วิจัยดำเนินการในแต่ละครั้งตามขั้นตอนและรายละเอียดดังตารางที่ 15

ตารางที่ 15 แสดงขั้นตอนการสอน วิธีการและกิจกรรมการสอนที่ใช้ในรูปแบบการสอน

ขั้นตอน	วิธีการ/กิจกรรม
ขั้นที่ 1 ชั้นเสนองาน	ผู้สอนอธิบายจุดมุ่งหมายของการสอนว่าต้องการให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อะไร จากนั้นผู้สอนจึงเสนอประเด็นที่เป็นสิ่งเร้ากระตุ้นให้ผู้เรียนพิจารณาระบุประเด็นปัญหา ทำความเข้าใจกับประเด็นปัญหาที่กำหนด สิ่งเร้าที่ใช้อาจเป็น ภาพ ข้อความ หรือบทความ ขั้นนี้ใช้เวลาประมาณ 15 นาที
ขั้นที่ 2 ชั้นฝึกกระบวนการคิด	เป็นขั้นการฝึกกิจกรรมส่งเสริมกระบวนการคิดตามลำดับ ดังนี้
2.1 ฝึกการคิดเป็นรายบุคคล	ให้ผู้เรียนแต่ละคนฝึกการคิดโดยใช้กระบวนการต่าง ๆ เช่น การรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับประเด็นปัญหา การพิจารณาความน่าเชื่อถือของแหล่งข้อมูล การระบุลักษณะข้อมูล การตั้งสมมติฐาน การลงสรุปโดยใช้เหตุผลแบบอุปนัยและแบบนิรนัย รวมทั้งการประเมินผลข้อสรุป โดยให้ผู้เรียนคิดอย่างอิสระต่างคนต่างคิด ผู้สอนจะเป็นผู้สนับสนุนการคิดของผู้เรียน โดยการจัดสภาพการณ์ในการสนับสนุนการฝึกเช่น การอธิบายเพิ่มเติม ให้เวลาแก่ผู้เรียนในการคิด การใช้คำถามกระตุ้นให้คิด การถามย้ำ เป็นต้น ขั้นนี้ใช้เวลาประมาณ 30 นาที
2.2 ฝึกการคิดในกลุ่มย่อย	แบ่งผู้เรียนออกเป็นกลุ่มย่อยกลุ่มละ 6 คน ให้แต่ละคนได้แลกเปลี่ยนผลการคิดของตนกับสมาชิกในกลุ่ม เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้บอกผลการคิดของตนเอง เดียวกันก็ได้รับทราบผลการคิดของคนอื่นด้วย โดยขณะที่สมาชิกคนหนึ่งกำลังเสนอผล

ตารางที่ 14 แสดงขั้นตอนการสอน วิธีการและกิจกรรมการสอนที่ใช้ในรูปแบบการสอน (ต่อ)

ขั้นตอน	วิธีการ/กิจกรรม
2.3 เสนอผลการคิด	การคิด ให้สมาชิกที่เหลือฟังและเปรียบเทียบว่าสิ่งที่เสนอนั้นเหมือนหรือแตกต่างกับของตนอย่างไร จากนั้นให้ผู้เรียนแต่ละคนในกลุ่มนำผลการเปรียบเทียบการคิดของตนนั้น เสนอต่อกลุ่มอีกครั้ง แล้วช่วยกันอภิปรายภายในกลุ่มว่าทำไมผลการคิดของแต่ละคนจึงเหมือนกัน หรือแตกต่างกัน อะไรเป็นผลสรุปที่สมเหตุสมผลที่สุดเพราะอะไร ขั้นนี้ใช้เวลาประมาณ 35 นาที ให้แต่ละกลุ่มนำเสนอผลการสรุปของกลุ่มย่อยต่อกลุ่มใหญ่ เพื่อให้ผู้เรียนแต่ละคนได้พิจารณาและอภิปรายร่วมกัน เกี่ยวกับผลการสรุปของแต่ละกลุ่ม จากนั้นให้ผู้เรียนแต่ละคนได้พิจารณากระบวนการคิดของตนอีกครั้ง รวมทั้งปรับปรุงข้อสรุปของตนใหม่ ขั้นนี้ใช้เวลาประมาณ 25 นาที
ขั้นที่ 5 ขั้นประเมินกระบวนการคิด	ขั้นนี้ผู้สอนจะเสนอประเด็นที่ควรพิจารณา หรือข้อสรุปเกี่ยวกับเนื้อหาที่นำมาสอนในแต่ละครั้ง เพื่อให้ผู้เรียนได้ประเมินกระบวนการคิดของตน สำหรับผู้สอนก็จะประเมินรายงานผลการคิดของผู้เรียนแต่ละคนว่า มีกระบวนการคิดเป็นไปตามจุดมุ่งหมายหรือไม่ เป็นการให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ผู้เรียน ขั้นนี้ใช้เวลาประมาณ 15 นาที

3. ระยะเวลาหลังการทดลอง

เมื่อทำการทดลองครบ 10 ครั้งแล้ว ผู้วิจัยได้ทำการประเมินความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาในกลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่มภายหลังการทดลอง (Post-test) โดยใช้แบบสอบถามการคิดอย่างมีวิจารณญาณที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น

4. ระยะติดตามผล

หลังจากการทดลองเสร็จสิ้นประมาณ 2 สัปดาห์ ผู้วิจัยได้ทำการประเมินความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาทุกกลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่มอีกครั้งหนึ่ง เพื่อเป็นการติดตามผล โดยใช้แบบสอบถามการคิดอย่างมีวิจารณญาณที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น

6. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. รวบรวมข้อมูลก่อนการทดลอง โดยใช้แบบสอบถามการคิดอย่างมีวิจารณญาณที่พัฒนาขึ้น ทดสอบกลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่มก่อนการทดลอง (Pre-test) 1 สัปดาห์
2. รวบรวมข้อมูลหลังการทดลอง โดยใช้แบบสอบถามการคิดอย่างมีวิจารณญาณที่พัฒนาขึ้น ทดสอบกลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่มหลังการทดลอง (Post-test) 1 สัปดาห์
3. รวบรวมข้อมูลระยะติดตามผล โดยใช้แบบสอบถามการคิดอย่างมีวิจารณญาณที่พัฒนาขึ้น ทดสอบกลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่มหลังการทดลอง (Post-test) 2 สัปดาห์

7. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้วิเคราะห์โดยใช้ คอมพิวเตอร์โปรแกรม SPSS ของสถาบันคอมพิวเตอร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย วิเคราะห์หาค่าต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่าง คะแนนเฉลี่ยการคิดอย่างมีวิจารณญาณก่อนการทดลองระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ด้วยสถิติทดสอบ ที (t-test independent)
2. เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่าง คะแนนเฉลี่ยการคิดอย่างมีวิจารณญาณก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และระยะติดตามผล ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม จำแนกตามตัวแปรอิสระแบบ one between - subjects and one within - subject variable (Myer, 1979) หรือแบบ split - plot factorial design: design with group - treatment confounding (Kirk, 1982) โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนสองทางแบบ วัคซ้ำ (Two - Way ANOVA with Repeated Measures) ทั้งนี้ก่อนการวิเคราะห์ได้ทดสอบความเป็นเอกพันธ์ของความแปรปรวน (Homogeneity of Variance) ของกลุ่มทดลอง และ

กลุ่มควบคุมด้วยวิธี F_{max} (Winer, 1991) หากพบว่าค่าความแปรปรวนในตัวแปรตามนั้น ๆ ไม่มีความเป็นเอกพันธ์จะต้องปรับค่าวิกฤติใหม่ เพื่อให้การวิเคราะห์ข้อมูลมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

3. เมื่อพบปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติจะวิเคราะห์ Simple main effects เพื่อทำความเข้าใจและอธิบายให้สมบูรณ์ขึ้น (Kirk, 1982) และเมื่อพบความแตกต่างภายในกลุ่มตัวอย่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จะทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธีของ Scheffe's ตามสูตรที่แสดงในภาคผนวก ๗.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย